

שם הפעילות: הגדרת הציונות וחשיבותה כיום

הכותב/ת: אייל מור יוסף (עורך)

מתוך חוברת הכנה לצה"ל: "מנהיגות ומעורבות בקרב בני הקיבוצים"

ערכים ומטרות הפעילות

1. שהנערים יכירו את חשיבות הציונות.
2. שהנערים יבינו איפה ואיך הציונות פוגשת אותם בחיי היומיום.
3. שהנערים יבינו מהי ציונות בשבילם.

קהל יעד

חברת הנעורים

משך הפעילות

כשעה

רשימת ציוד ועזרים

נספח א' (ביצוע משימות), 'בחן את עצמך ציונות' (נספח ב')

מערך הפעילות

חלק א' - בית משפט (רצוי להכניס לאווירת בית המשפט ולהביא גלימות שחורות, להכין שלטים וכו'..).

1. מתחלקים ל-2 קבוצות. מעלים למשפט אישיות מסוימת ועל קבוצה אחת לכתוב מדוע הוא אינו ציוני ועל קבוצה אחת לכתוב מדוע הוא ציוני.
2. הקבוצה המשכנעת ביותר זוכה במשפט כמו תחרות הדיינות מהסרטים האמריקאים ניתן גם לחלק לשלוש קבוצות ואז כל פעם אחת היא השופטת. דוגמאות לאנשים שניתן להעלות ל"בית המשפט":

- עובד הי-טק שעובד בחברה ישראלית, שעבר לחו"ל לשלוש שנים בשביל עבודה אבל כנראה יישאר שם עקב נישואין.
- חקלאי בנגב שמגדל במים מליחים 3000 דונם שאם לא היה שם היו נתפסים ע"י בדואים אך מעסיק בעיקר עובדים זרים מתאילנד.
- מיליונר גוי שתורם כספים לארץ לפרויקטים רבים בחברה הישראלית ולאגודה למען החייל אך מעולם לא דרך בארץ.
- מדריך תנועת נוער שמסרב להתגייס מתאמי מצפון.
- דרוזי שמשרת בקבע כקצין בגולני בעל איתור גבורה ממלחמת לבנון השנייה.
- נער יהודי שגר בפריז עם משפחתו חוזר לארץ כדי להתגייס לצבא ולאחר מכן חוזר לחו"ל לצורך לימודים אקדמיים המוענקים לו חינם ממשלתו.
- אדם המאמין כי רק שומרי המסורת צריכים לחיות בארץ ישראל.

חלק ב' - משחק שני-ציונות בחיי היומיום:

1. כל אחד כותב לעצמו מהם 10 דברים הכי חשובים בבנייתה של מדינת ישראל
2. חלוקה לשתי קבוצות:
3. כל קבוצה צריכה לבחור לעצמה את עשרת הדברים החשובים (צבא, חוקים, מע' חברתית, חינוך וכו') ביותר מכל מה שהביאו חברי הקבוצה
- כל קבוצה צריכה לקנות (ע"י ביצוע משימות נספח א') כמה שיותר מרכיבים בהקמת המדינה כך שעליהם קודם כל לבצע משימה ואז להחליט מה קונים (להנחות, שיש לקנות ע"פ סדר חשיבות הדברים)

דין:

- איך הרגשתם בין השלב האישי לבחירה הקבוצתית?
- כמה אתם מסכימים אם מה שבחרה קבוצתכם?
- לפי מה נקבע סדר קניית "המוצרים"?
- האם ניתן היה להקים את מדינת ישראל בלי מרכיבים כמו צבא, ערבות הדדית וכו'?

ניתן לשלב בכל אחת מהפעולות בתחילתן את 'בחן את עצמך ציונות' (נספח ב')

תובנות ודגשים חינוכיים

תהליך החינוך בהכנה לצה"ל נעשה בהליך התנסותי, הדרגתי, שהצלחה בכל שלב נותנת לחניכים תחושת מסוגלות ורצון לעמוד באתגרים נוספים. תוכנית ההכנה לצה"ל בתנועה הקיבוצית בנויה משני עמודי תווך מרכזיים – הראשון ביניהם הינו ההכנה הפיסית והשני- ההכנה המנטאלית.

בהכנה הפיסית, חשובה קודם כל ההבנה הבסיסית כי אימוני הכושר הגופני הינם מתודה בלבד, ואין הדבר מהווה מטרה. האימון הפיסי הוא אחד מהגורמים האטרקטיביים מבחינת החניכים, במחשבה שרבים מהחניכים לא יצטרפו לתוכנית חינוכית, אך ההגדרה "תוכנית לכושר קרבי" תגרום להצטרפותם. הרעיון המרכזי הוא לייצר אצל החניכים תחושת מסוגלות, התמדה לאורך זמן, והכרות עם היכולות שלהם לעמוד בפני קשיים שיוצבו להם בתהליכים הקדם צבאיים ובצבא עצמו.

ההכנה המנטאלית שזורה כחוט השני בתוכנית השנתית, והיא צריכה להיות ביחס כזה, שמצד אחד נשמר הקשר בין נושא אחד למשנהו, ומצד שני לא נקטע רצף האימונים הפיסיים הקשור בתוכנית.

היחס שאנו ראינו כנכון, הינו מערך ערכי אחד על כל שלושה אימוני כושר קרבי, כלומר בערך פעם בשבועיים.

להכנה המנטאלית מספר תחומי משנה:

- ☒ **תחום המוטיבציה** - עוסק בעיקר בדרכון החניך לשירות משמעותי בצה"ל
- ☒ **תחום אינפורמטיבי** - כולל בחובו את הידע המהימן (לא שמועות) הדרוש למלש"ב כדי להתמודד עם הליכי הגיוס, בחירת יעד הגיוס, אופי המסגרת הצבאית וכו'

- ☒ **תחום ערכי** – זהו לב ליבה של התוכנית. התחום הערכי, אשר אנו רוצים לחזק אצל קבוצת הנעורים בקיבוץ, הינו הגורם המשמעותי ביותר באם חניכנו יתמידו בשירות משמעותי בצה"ל או לא. בתחום זה ברצוננו לחזק ערכים אוניברסאליים וערכים ספציפיים לחברה הישראלית ולצה"ל. בכלל זה, ראיית השירות הצבאי כמרכיב חיוני בתפיסת האזרח הבוגר והפעיל בחברה.
- ☒ **למידת שפה** – שדה הפעולה בצבא מורכב מעולם מושגים חדש, שבו למרכיב האנושי מקום חשוב. השתלבות הפרט במערכת מצריך זמן הסתגלות למקום ולשפה החדשים ויש לתת את הדעת על כך בהכנה, ובתחילת התהליך הצבאי.

עקרונות מנחים

1. **אמונה בדבר** – תוכנית זו יוצאת מנקודת מוצא, כי כל נער ונערה במדינת ישראל, יכול וצריך לעשות שירותי משמעותי בצה"ל או למען החברה הישראלית.
2. **הקבוצה** - אנו מאמינים כי תוכנית מסוג זה, יש בה כדי לתת פן ערכי משמעותי בחברת הנעורים, ולייצר אמירה ברורה סביב עקרונות וערכים חברתיים שנשחקו בעשורים האחרונים.
3. **תחליף** - אנו רואים בתוכנית זו תחליף חינוכי משמעותי למה שהפך להיות שגרת יומם של בני הנעורים בקיבוצים (פחות פויקה יותר אמירה ערכית)
4. **חיבור** - אנו רואים בתוכנית כלי לחיבור בין מדריך הנעורים, בוגר צבא (או שירות לאומי), לבין קבוצת הנעורים אשר גם אם נראית אדישה, הנושא נוגע לנימי נפשה.
5. **דוגמא אישית** - התוכנית בנויה על כך שמדריך הנעורים, בוגר צבא (או שירות לאומי), יוביל את קבוצת הנעורים למצב של מוכנות ואכפתיות כלפי שירותם הצבאי, דרך עקרון הדוגמא האישית.
6. **קבוצה** – לקבוצה, לאווירה שהיא מייצרת, ולקשרים שבתוכה, יש השפעה רבה על הפרטים שמרכיבים אותה, גם בהנעה למוטיבציה, ובהמשך לרגעי התמודדות עם קושי ומשבר.